

Sacerdos Aut Sanctus Aut Reprobus

Dufrène, Maximilian

Augustæ Vindelicorum, 1743

Caput. 1. Curandum esse, ut noster erga Deum amor sit jucundus, hilaris & confidens, qualis solet esse erga amicum, aut patrem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60483)

TRACTATUS

R. P. Benedicti Rogaccii S. J.

de filiali & familiari cum DEO con-
suetudine,

Ex opere illius, cui titulus, *unum ne-
cessarium*, hujusque parte secunda ex-
cerptus à pagina 184. ad pag. 415. edi-
tionis Pragenfis.

CAPUT I.

Curandum esse, ut noster erga

*DEum amor sit jucundus, hilaris & confidens,
qualis solet esse erga amicum, aut patrem.*

Spienter pronuntiatum à veteri Poëta est:
(Ov. 3. *Metam.*) *non convenire amori cum
majestâte.* Exuat supercilium, & princi-
pi patrem misceat, oportet, qui amari filio-
rum ritu à subditis vult. Si semper authori-
tatis suæ pondere eos premat, nunquam, nisi
dominantis vultu aspiciat, nunquam sibi ad-
stare, nisi famulari cum submissione patia-
tur, timeri quidem & observari ab iis pote-
rit; impensè, flagrantèrque amari non po-
terit. Hinc adeo usitatum, & solenne mul-
tis Ducibus fuit, quò militum sibi animos
arctio-

arctiori benevolentia devincirent; omni fastu abdicato, contubernaliū ritu cum iis agere, & ad intimam omnem familiaritatem & tantum non æqualitatē descendere. Qualē inter alios Cnejum Pompejum Cicero exhibet, adeò in congressibus humanum, & comem; (*Or. de Leg. Man.*) *Ut is, qui dignitate Principibus excellerat, facilitate par infimis esse videretur.* At si Principum quisquam hac ingenii, animique benignitate erga subditos fuit, altissimus totius universitatis Dominator quàm maximè est: volensque à nostra humilitate intimè amari, non tantum permittit, verum etiam ex animo cupit, ut salvis observantiæ sibi debitæ legibus eam cæteroqui inter agendum cum ipso familiaritatem usurpemus, qua quilibet cum veteri amico, & sodali, vel filius cum indulgentissimo parente uti solet.

2. Et verò ullane supremus ille mundi arbiter luculentiora exhibere nobis poterat sui hujusce animi documenta, quàm quæ per inauditam quamdam benignitatem toties exhibuit, assidueque exhibet? Ultimæ popularitatis significationes, ad quas principum quispiam sese possit demittere, sunt, quantum animo assequor, si externo quovis fortunæ apparatu deposito plebeji hominis habitum induat, solus, & sinè ullis stipatoribus infirmorum civium domos subeat, agat, deambulet, epuletur cum ipsis, non aliter, quàm si ex ipsorum numero unus foret, fratres,

fratres, sodalesque eos appellet, nec iisdem nominibus compellari ab iis dedignetur. At nunquid non hoc prorsus pacto cœlestis se Dominus erga nos gessit? Nōne obtectis panoso fervi schemate divinitatis fulgoribus ex altissimo suo solio in ima terrarum descendit, mortalem hęc vitam non uno, alterove tantum die, sed triginta tribus ipsis annis nobiscum acturus: quin imò neque in immortalem suam regiam reversus, pudori sibi ducit, ignobile nostrę carnis indumentum gestare: pergitque etiamnum inter nos hęc morari: *Omni diebus usque ad consummationem sæculi*, abjectiorem humano habitum, panis nempe imaginem præferens: & sub vili adeo specie non domos duntaxat, sed ipsamet viscera contemptissimi cujusque homuncionis subire, factus inauditę familiaritatis prodigio nedum homo, sed hominum cibus. Neque his omnibus suę satıs indulgentię factum existimans, ne infinitę majestatis suę species nostram humilitatem servili terrore à se arceret; quibus exquisitissimis loquendi formulis suam erga nos charitatem exprimere, & animos nobis facere ad liberi amoris fiduciam omisit? Nōne illum in Proverbiis audimus, dicentem: (c. 8.) *Delicia mea esse cum filiis hominum?* Nōne per Isaiam pollicetur, nunquam fore, ut nostri obliviscatur. (c. 49.) *Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego non obliviscar*

K

tui:

tui : addens præterea , delicias se nobis facturum iis similes , quas facere suis matres infantulis solent : (c. 66.) *Ad ubera portabimini & super genua blandientur vobis.* Quomodo si cui mater blandiatur ; ità ego consolabor vos. Nonne dilecti sui discipuli verbis testatur , nequam pro servis nos apud se esse , quales cæteroqui naturâ sumus : *Jam non dicam vos servos : sed pro amicis , vos autem dixi amicos ; imò etiam pro filiis , videte , qualem charitatem dedit nobis Pater , ut Filii DEI nominemur , & simus ?* (*Evang. c. 15. Ep. 1. c. 3.*) An non demum in D. Matthæi Evangelio jubet se à nobis cum eo agere incipientibus statim patrem vocari , (c. 6.) *Sic ergo vos orabitur Pater noster , qui es in cælis.* Quod tantæ familiaritatis nomen , prout S. Cyprianus observat , (*de Orat. Dom.*) nemo nostrum in oratione ausus esset attingere , nisi ipse nobis sic permisisset orare. Quanquam parùm adhuc visum ipsi est , Patrem se à nobis vocitari ; sed vult insuper , ut ejusmodi nomen sibi tribuamus cum ea simplicitate , & confidentia , qua pueruli etiamnum balbutientes proferre illud inter loquendum cum suis patribus solent. Ità sanè interpretatur Theodoretus illa D. Pauli verba ad Romanos : (c. 8.) *Non enim accepistis spiritum servitutis , sed spiritum adoptionis , in quo clamamus , Abba Pater.* Abba siquidem in sermone Syriaco patrem denotat , sed puerili more prolatum , ceu *tata* apud Latinos : ut proinde , dicens Apo-

Apo-

Apostolus, nos à Spiritu sancto incitari ad compellendum DEum hac voce, *Abba Pater*; non aliud juxta prædicti Authoris explicationem innuat, quàm incitari ad DEum, audacula, & simplici puerorum libertate, patrem vocandum. (*in Ep. ad Rom.*) *Adjecit Abba, ostendens libertatem dicendi. Pueri enim majori libertate utentes apud patres frequentius ad eos ea voce utuntur.* Et post hæc à DEO nobis præbita amoris usque adeò non efficacis duntaxat, sed & suavis, ac teneri monumenta, erit adhuc, qui timeat, ne ille servili potiùs cum trepidatione, quàm confidenti, amicâque cum libertate agi secum ab hominibus velit? Certè, cùm filiorum, & amicorum in numero nos habere se prædicet, patérque à nobis, imò & *Abba Pater* appellari gaudeat; dubium esse nemini potest, quin fiduciam hujusmodi nominum propriam peculiari approbet modo, & gratissimam habeat.

3. Idque novo adhuc argumento confirmatur validius. Quia, si quæ in contrarium suppeteret ratio; hæc vel unica, vel potissima videtur fore, quòd per nostram hujusmodi familiaritatem vilescere, aut minui saltem posset, creatâ omni infinitè augustior, supremi imperatoris majestas. Qua de causâ terreni principes haud solent ad promiscuam cum vulgo consuetudinem se demittere, neque liberam subditis facultatem dare secum familiariùs agendi: imò si eorum fors

quispiam ultrò sibi illam sumat, iniquo animo audaciam hanc ferunt: & meminisse hominem submissionis debitæ jubent. Quem admodum fecisse Augustus Cæsar traditur, cum à nescio quo civium invitatus ad cœnam, sed parcè admodum, & apparatu, qui sodali potius conveniret, quàm Cæsari, acceptus fuisset, dicens illi in digressu, (*Macr. l. 2. Saturn. c. 4.*) *Nesciebam, me tibi adeò familiarem esse.* Ut de Septimio Severo interim taceam: (*Spart. in Severo*) qui, antequam ad imperii culmen conscenderet, Legatus in Africa, quòd vetus quidam suus familiaris, sed plebejus de nova amici dignitate gestiens, ad amplexandum eum cucurrisset, ægrè adeò ingenuam illam hominis simplicitatem tulit, ut protinus virgis cædi illum jusserit, præcone interim clamante, condiscant hinc plebeji homines, reverentiùs deinceps cum populi Romani Legato agere. Sed prædicta ratio nihil loci, viriùmque in DEO habet. Si enim terrarum Domini peculiarem aliquam exigere à vulgo in exteriori secum consuetudine reverentiam solent, inde id provenit, quòd eorum magnitudo, & potestas, utpote adventitia, fundamento admodum fragili nititur, pluribùsque ad retinendam subjectorum venerationem administrandis eget. Cùm cælestis æternique Regnatoris majestas, ceu finitum omnem modum prætergreditur, nec alibi, quàm in ipsamet divina sua essentia consistit; sic ex-

tra timoris aleam sit, ne per quamcunque erga subjectos sui acclinationem decrescat. Possum cum eo conversari, scribit D. Teresia, (in Rel. vit. c. 33.) tanquam cum amico, etiamsi revera sit Dominus. Novi enim, haud quaquam ex illorum numero eum esse, quos hic compellamus Dominos, quique totam suam dominationem in factitia quadam, & extrinsecus accersita auctoritate constituunt. O Rex gloria, & Domine dominantium, sat liquidò apparet, regnum tuum nullis statuminum, asserumque fulturis suam firmitatem debere. Haud opus tibi est aulicorum deducentium, & stipantium pompâ, ut regem te prodas. Cùm terrenos contra principes, qui solos, & absque consuetis satellitibus viderit, agnoscere pro principibus nequeat, utpote nihil per se habentes, unde supra reliquorum hominum vulgus emineant. Quare ascititiis hujusmodi apparatus, & auctoritatis adminiculis egent, nulla alioqui in aestimatione apud intuentes futuri, ceu nullam ex natura sua privilegio peculiarem potentiam, & dignitatem sortiti. Imò tantùm à vero abest, DEum, quia infinito dignitatis, potentiae, & magnitudinis intervallo creatas res omnes excedit; congruentiorem inde causam habere, humanum genus à familiari secum consuetudine arcendi; ut hoc ipso nomine videatur ad intima quæque secum commercia illud posse tutius admittere. Cùm juxta verissimam Plinii observationem, quantò quisque Princeps imperii amplitudine, & potentiâ plùs eminet, tantò minùs adeat

periculum suæ apud subditos minuendæ auctoritatis, si se illis, sibique illos populari affabilitate quodammodo misceat. (*in Paneg.*) Nam, cui nihil ad augendum fastigium superest, hic uno modo crescere potest, si se ipse submittat, securus magnitudinis suæ. Neque enim ab ullo periculo fortuna principum longius abest, quàm ab humilitate, Unde etiam videmus, ceu à Dione additur, supremos populorum rectores, ac Dominos minùs indignari, si quis fortè ex præscriptis in aula reverentiæ, officiique ritibus, non adeo scrupulosè observatus secum fuerit; quàm offendi propterea, & in contumeliæ suæ loco accipere idem soleant eorum ministri. Qui enim (ita memoratus Scriptor) dignitate propria eminent, neque salutationes istas ab aliis requirunt; neque omissas vitio vertunt, gnari, non id ex contemptu sui fieri. At, qui ascititiis ornamentis utuntur, summopere ea, tanquam ad perfectionem suæ dignitatis necessaria, desiderant: ac, nisi consequantur, tanquam probro, incuriæque affecti commoventur. Quare magis ejusmodi homines, quàm ipsi ferè imperatores sunt observandi. Nam apud hos virtutis locò habetur delictorum gratiam facere; apud illos verò, si quid delinquitur, imbecillitatem suam arguere creditur, facerèque ad firmandam potentiæ opinionem, si ulciscantur. (. L. 58.)

4. Denique nemo ibit inficias, gratum DEO esse, si eo secum modo agamus, qui nos maximè idoneos reddit ad perfectam ipsi exhibendam servitatem, cùm nihil ille aliud

aliud in mundi administratione, omnibusque
suis operibus spectet, nisi suam gloriam,
hominumque utilitatem, quæ ambo præsti-
tus à nobis ei famulatus inseparabiliter con-
tinet. Atqui, si certissimè apud omnes id
constat, certissimè item constet, necesse
est, non posse DEO displicere, imò ac-
ceptam in primis esse nostram hanc, de qua
loquimur, familiarem, atque amicam cum eo
conversandi rationem: quando neque DEI
famulatus alibi magis positus, quàm in amore
Dei est; neque alio nos pacto aptiores ad eum
intimè amandum, quàm familiari, atque ami-
ca cum eo consuetudine efficimur. Et ad pri-
mæ quidem propositionis evidentiam satis est
recordari eorum, quæ aliàs de amoris na-
tura universè statuimus: nempe hunc con-
sistere in suavi quadam propensione animi
erga objectum amatum, qualis est rerum
sensu carentium propensio erga suum bo-
num, putà corporum gravium erga mun-
di centrum: adeò ut quemadmodum hæc
minimè patitur corpora gravia, sive us-
piam extra mundi centrum quiescere, sive
ad alium quemquam terminum ferri, sed
assiduis impulsibus eò versùs illa urget; sic
amor, ubi potitus animâ est, illiusque do-
minatum obtinet: neutiquam ei jam permittit
sive intra se ipsam quiescere, sive aliorsum,
quàm erga bonum à se amatum moveri;
sed ad hoc suum quasi centrum eam assi-
duè, omnesque illius motus impellit. Qua
convenientia, & proportione observata,

scitè Augustinus & amorem vocavit pondus animæ, scribens : *Pondus meum amor meus ; eo feror, quocunque feror ;* & pondus amorem corporum, addens : *Amores corporum momenta sunt ponderum. Ita enim corpus pondere, sicut animus amore fertur, quocunque fertur.* (l. II. de Civ. c. 28.) Hoc siquidem posito æquè manifestum fit, haud posse nos meliùs nostro conditori, quàm eum amando servire ; ac manifestè perspicitur, neque meliorem aliam nobis esse illi serviendi rationem, quàm si omnes nostrorum animorum motus ad eum dirigamus ; neque ab ullo hoc exactiùs, quàm à vero, intimòque illius amatore præstari. Nihil itaque ultrà mihi obstat, quo minùs extra omne dubium cum Hugone Victorino concludam : *DEO servire, DEum diligere est, & qui non diligit, non servit ; & qui diligit, servit : & qui parum diligit, parum servit ; & qui multum diligit, multum servit.* (Serm. 88.)

5. Jam verò ad fovendum, augendùmque hunc amorem, nempe hanc totius animæ, & omnium illius motuum collineationem in DEum, ubi summa consistit divini tamulatus perfectio, liberalem fiduciam, quàm humilem metum plùs facere ; veritas est nihilo priori minùs clara, & oculis patens. Cui enim dubium esse possit, quin & propriiissima amoris qualitas sit, libenter cum amato agere ; & libentiùs unusquisque cum eo agat, quocum familiaritas sibi intercedat, quàm cum eo, quem revereri,

ri, ac timere tantummodo cogitur? Nemo certè oblectamenti locò ducit assiduè versari coram principe, rigido obsequii exactore, quique neminem ferat sibi adesse, nisi fronte submissa, & toto corpore ad humilem reverentiam composito. Quin imò servilis ille corporis, animique habitus, & violenta sese perpetuò circumspiciendi necessitas gravis adeò humanæ libertati accidit, ut tolerari diu nequeat. Cùm contrà principis alterius consuetudo, qui se nobis familiarem exhibeat, & nostra secum familiaritate gaudeat, prorogari ad solidos dies, nedum sinè tædio, sed & jucundè, ac delectabiliter possit. Quapropter, si aliquis nunquam DEUM sibi aliter repræsentet, quàm ut infinitæ magnitudinis Dominum, & præ quo non ipse duntaxat, sed omnis quoque rerum creatarum universitas longè quid minus, contemptiùsque atomo sit; næ tantæ majestatis terror, affectus parùm suapte natura delectabilis, remoræ ipsi potiùs, quàm invitamento erit ad eum sibi assiduè præsentem habendum, illiùsque consuetudinem suaviter, ceu amantium mos est, toto die producendam. Secùs omnino, atque alteri usuveniet, qui concipere DEUM animo soleat, tanquam Dominum, infinitæ quidem majestatis, & potentiæ, sed & prodigiosæ adeò, immensæque benignitatis, ut nos abjectissima cæteroqui capita, & repentes humi vermiculos, filio-

rum in numero habeat, próque vero patre à nobis haberi velit. Nempe hic, quanto digniorem summa omni veneratione, ac reverentia DEum esse perspiciet, tantò suaviorem illius præsentiam, consuetudinèque experietur, ceu, quæ in memoriam ei revocabit, tantum totius universitatis Dominum suum esse amicum, & patrem. Ac proinde nil laboris, molestiæque, imò plurimum voluptatis reperiet in continuanda per totum diem illius memoria: nec aliter ad orationem se conferet, quàm si ad amicum vocaretur, & miræ jucunditatis colloquium. Quia scilicet, prout verissimè ait D. Augustinus, vel quicumque alius composuit *Manuale*, ipsius nomini vulgò adscriptum, (c. 19. & 20.) *qui amat, fiducialiter accedit ad DEum: DEum familiariter percontatur, consultatque de omni re. Amor dat familiaritatem, familiaritas ausum, ausus gustum.* Quid plura? adeò ad quamcunque personam amandam necessarium videtur aliquid confidentiæ, & libertatis cum ea habere; ut D. Petrus Chrysologus nullum esse amori locum affirmet in corde, quod nimius occupaverit timor: (*Serm. 147.*) *Amare non potest, qui satis timet.* Quapropter cum haud facilè amari intimo ex corde, ac medullitus queat, qui offuso nimix majestatis terrore cor nobis adstringit; concludi tandem potest, DEum, sicuti teste D. Laurentio Justiniano, (*de Disc. & pers. mon. con.* c. 16.)

e. 16.) nostro magis amore, quàm timore delectatur; (*semper enim omnipotenti DEO magis complacuit amari, quàm timeri*) ita plus probare, si ad eum cum hilari filiorum confidentia, & libertate, quàm si cum servili anxietate & submissione accedamus. Quæ veritas usque adeò certa apud Apostolum est, ut non contentus prolato superius à nobis loco, eam affirmâsse scribens Romanis: *Non enim accepistis spiritum servitutis in timore, sed spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba Pater*; contestatam rursus velit in secunda ad Timotheum Epistola his verbis: *Non enim dedit nobis Dominus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis (c. I.)*

6. Unum id solummodo quæri posse hîc à quopiam videtur, num prædicta scilicet ratio familiariter, amicéque agendi cum DEO, quam adeò esse, & ipsi acceptam, & nobis utilem vidimus, ab omnibus promiscuè usurpanda sit; an iis tantùm conveniat, qui non mediocres in virtutis curriculo progressus jam fecerint? Qua super re nullum mihi occurrit expeditius, certiusque responsum, quàm omnes laudabiliter affecturos eam esse, qui capaces tum illius usurpandæ, tum spiritualis fructûs capiendi ex ea sint. Ubi primùm capacitatem illius usurpandæ requiro: nam, qui perexigua DEI notitiâ instructus foret, animâmque vana æstimatione, & immodica cupiditate rerum terrenarum occupatam haberet;

ret;

ret, dubitari à nemine potest, quin ob ejusmodi impedimenta minimè aptus esset, ceu ad DEum intimè amandum, sic ad illam familiariter, fidentérque cum eo agendi rationem, quæ non nisi intimè amantium est propria. Adde præterea, opus esse habilitate ad interiorem animi frugem ex ea referendam. Siquis enim nondum firmas radices in profunda sui nihili, extremæque suæ coram DEO vilitatis cognitione jecisset, nec mortiferum quodvis crimen adeò supra omnia præsentis vitæ mala horreret, ut nullius à longo pridem tempore admissi conscientiam morderetur, næ illi necesse esset, talia spiritualis vitæ instrumenta, & præsidia sibi prius comparare; alioquin locò percipiendi ex amica, & familiari cum DEO consuetudine utilitates illius proprias, noxia inde potiùs referret levitatis, fastûs, socordiæ, similiùmque animi pestium fomenta; in peccandi pericula temerè se conjiciens, præ se alios parvi æstimans, solidarum virtutum exercitationem negligens, neque illam familiari suo erga DEum amoris reverentiam conjungens, quam à familiari vel amicorum mortalium, & naturâ invicem parium consuetudine nunquam separari vult Tullius, exigens ab iis, ut *non solum inter se diligant, sed etiam vereantur.* (*de Amic.*)

7. Cæterùm, ubi id genus conditiones non defunt, sed aliquis & à lethalibus
noxis

noxis procul se habet, & leviores item studet vitare, & pravis affectionibus subigendis, necessariisque virtutibus sibi comparandis operam navat, & persuasissimum habet, nihil se præ DEO esse, nihilque sine gratuita, & assidua ope illius posse; ubi, dico, talis quispiam est, & ita secundum ordinariam vivendi rationem compositus; non video, cur ex Christianæ humilitatis impulsu, & suarum imperfectionum conscientia familiarem, atque amicam cum DEO conjunctionem refugere potius debeat, quam ob fructus sibi inde proventuros appetere. Nisi fortè quis dicat, pertinere ad Christianam humilitatem, ut illius professores divina etiam munera, & spiritualia sua emolumenta repudient. Quod ubi admittetur, laudabilius jam erit, si unusquisque nulla interioris suæ utilitatis ratione habita à sanctissimo Christi corpore manducando, quantum licet, abstineat: veluti à familiaritatis specimine, quo nullum edi inusitatum magis vel erga conjunctissimos hominum potest, quoque erga DEum uti ultra omnem confidentiam atque audaciam videatur. At cui unquam inter Theologicæ, seu scholasticæ, seu mysticæ Authores talem promulgare humilitatis regulam in mentem venit? Satis esto audire, quid visum de ea sit S. Teresiæ, insigni adeo rerum asceticarum magistræ. *Omittantur*, ait illa, (*in Itin. perf. c. 28.*) *verecundia quidam*

dam

dam sensus, quos nonnulli esse humilitatis putant: cum tamen hæc non consistat in regis muneribus repudiandis, sed in agnoscendo illa esse liberalitatem gratuitam, neque nostris meritis debitam. Lepidum enim verò humilitatis genus: habere me domi supremum cœli, terrarumque imperatorem, qui eò accessit, ut sua mihi dona impertiret, seque mecum oblectaret; nec modestia causâ velle ei respondere, cumque eo conversari, & quæ largitur, accipere. Ne curæ vobis sit, filia, ita esse humiles; sed agite cum illo, veluti cum parente, cum fratre, cum hero, & cum sponso. Curnam esse fatuæ velitis? Poscite ab ipso, ut stet pactis vobiscum, & cum vester sponsus sit, tanquam sponsas vos tractet.

8. Præterea, si novus ille humilitatis canon legitimam vim obtineret, non rudes, ac novitii solummodo, sed veterani insuper, & consummatissimi quique sanctioris vitæ cultores procul ab omni amicæ familiaritatis ausu non aliter, quàm timida, servilique cum reverentia DEO famulari deberent, cum ipsi quoque nihilo prioribus minus esse humiles debeant, minusque dignos se credere, qui cum summa cœlestis Domini majestate confidenter, amicæque agant. Libet itaque argumentari in hunc modum: vel ad familiarem cum DEO consuetudinem necessariò requiritur, dignum eâ usurpandâ per se hominem esse; vel fati est, illius usum omnibus, qui ad spiritua-lem inde fructum percipiendum habiles sunt,
esto

esto cæteroqui immerentibus, & minimè dignis à divina bonitate permitti. Si prima pars verior videtur, nemo hominum, licèt sanctissimus, imò neque ullus vel supremi chori Angelus citra summam temeritatem affectare illam poterit. Sin alteram potiùs admittamus, cuilibet, dummodo majorem inde animi frugem se colligere experiatur, nedum extra omnem arrogantiae notam, sed & magna cum prudentiæ laude ea uti licebit. Cùm nequeat DEUS pro minori erga se reverentia ducere, quod ad ampliorem nostram utilitatem conducit: ceu & suprà jam statuimus; & illis confirmatur, quæ in Concilio Ephesino pronuntiata sunt, gravissimis verbis (*Ap. S. Th. p. 3. quest. 51. a. 1 ad 3.*) *Nihil horum, quæ salvant hominem, injuriam facit DEO: nihil putat injuriam DEUS, quod est occasio salutis hominibus.* Vel hoc alio pacto eandem argumentationem instituo. Amicum, & familiare commercium cum DEO nemini tu esse permitendum contendis, nisi hominibus ad exitiam sanctitatem provectis. Cur, rogo, hisce solis? nullam certè aliam potes causam proferre, nisi quia ipsi tantùm vel capaces inde proficiendi, vel digni eo utendi sint. Atqui si primum dicis, non de summa, sed de quavis capacitate intelligens temerè id dicis, & D. Bernardum palam contradicentem tibi habes, qui Salomonis Cantica exponens, *omnem animam, docet, licèt*
onera-

oneratam vitiis, irretitam peccatis, luto haren-
tem in se advertere posse, non modò unde respi-
rare in spem misericordiae queat, sed & unde aspi-
rare audeat ad nuptias verbi cum DEO inire for-
mus societatis non trepidet, suave amoris jugum
cum rege Angelorum ducere non vereatur. (Serm.
83.) Si verò posteriori causæ inniteris, ex
 opinione tua sequitur, opus esse, ut qui
 amici, filiique ritu, conversari cum DEO
 vult, ità priùs apud se statuat: ego jam
 abundè in sanctimonia profeci, dignusque
 sum, qui liberius & confidentius cum DEO
 agam. Quod iudicium, non video, quò
 excusari ab arrogantia possit: cùm illud
 concipiens non aliunde, quàm ex suis me-
 ritis audendi fiduciam sumat: saltem multò
 minùs humile, ac modestum eo iudicio vi-
 detur, quod ab hominibus etiamnum im-
 perfectè virtutis concipiendum esse ego af-
 firmo, quando ad DEum propiùs accedunt;
 nempe ut intra se dicant: tanta est DEI ma-
 gnitudo, & mea coram eo vilitas, ut in-
 dignus sim vel oculos ad eum intuendum
 tollere, ósque ad loquendum cum ipso ape-
 riri; nedum patrem vocare, & tanquam
 cum tali jucundam consuetudinem institue-
 re. Quia tamen & multùm mihi hoc conferre
 ad spiritualem profectum experior; & ipse
 pro ineffabili sua benignitate, ut secum sic
 agam, permittit, nolo cum animi detrimento
 illius dona respuere. Tantùm igitur à vero
 abest, eos, qui mediocriter in sanctiori vi-
 ta

ta profecerunt, minus reverentiæ, ac submissionis præferre, dum ità animo comparati familiariter DEO adhærent, ut eâ potius carere dicendi essent, qui supremas sanctimonix metas assecuti jam videntur, si illius familiaritatis privilegium sibi unis convenire arbitrarentur: quippe, qui usurpandi illud causam non ut priores ex sola cœlestis Patris indulgentia, sed ex propriæ virtutis suæ merito ducerent. Veluti ex duobus, quorum alter indignum se cæteroque ob sua crimina tanto munere existimans octavo quovis die ad sacram Evcharistiam, tanquam ad cœleste sui animi medicamentum accedit; alter verò, ut ad eam dignè accedat, non nisi semel toto anno id facere audet; primum illum remotiorem ab omni arrogantix specie, quàm hunc alterum, Cassianus censet. Cujus doctrinam, quia ad præsentis rei declarationem plurimum facit, juvat hìc paulò fusiùs ipsismet illius verbis attexere. *Nec tamen* (Ita apud ipsum Abbas Theonas pronuntiat) *ex eo debemus nos à Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores: sed ad eam magis est propter animæ medicinam, & purificationem spiritûs avidè festinandum: verumtamen ea humilitate mentis, ac fide, ut indignos nos tantæ gratiæ perceptione judicantes, remedia potius nostris vulneribus expetamus. Alioquin nè anniversaria quidem dignè est præsumenda communio: ut quidam faciunt, qui ità sacramentorum dignitatem,*

ac meritum metiuntur ; ut astiment , ea non nisi sanctos , atque immaculatos debere præsumere : & non potius , ut sanctos , mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profectò majorem arrogantia præsumptionem , quam declinare sibi videntur , incurrunt : quia vel tunc , cum ea percipiunt , dignos se eorum perceptione dijudicant. Multò enim justius est , ut cum hac cordis humilitate , qua credimus , & fatemur , illa sacrosancta Mysteria nunquam pro meritis nos posse contingere , singulis ea diebus Dominicis ob remedium nostrarum ægritudinum præsumamus ; quàm ut vana persuasione cordis elati , vel post annum dignos eorum participio nos esse credamus. (Coll. 23. ult.)

9. Moneo postremùm , ad præcavendas dæmonis fraudes necessarium videri , ut nemo sive ordinariæ , sive eximiæ virtutis inter suavem hanc intimi amoris cum DEO necessitudinem eorum obliviscatur , quæ ad hominem , abjectamque de se ipso opinionem faciunt : nimirum se hominem esse , mera DEI bonitate è nihilo eductum , nulli bonæ rei vel assequendæ , vel efficiendæ per se idoneum , plurimorum criminum reum , & ad quævis alia perpetranda , plus quàm dici possit , suo ingenio proclivem , quàm nihil DEO necessarium , tam semper , & ubique illius auxilio indigentem , perfectæque idcirco subjectionis , atque obedientiæ ipsi debitorem : tanquam Domino , qui licet nunc per inauditam quandam benignitatem
in

in filii, atque amici loco se habeat; nihil dubitabit tamen, si legitimum ipse obsequium fors exuat, & familiari secum usu ad peccandi abutatur licentiam; ex suorum albo eum confestim eradere, pro inimico, & perduelli odîsse, æternisque insuper suppliciis, nisi tempestivè resipiscat, afficere. Neque contentus sit, omnia hæc cognita habere, atque inter conversionis suæ initia pluries perpendisse: sed curet præterea identidem animo retractare, quique hujusmodi notionibus congruunt, profundissimæ erga DEum submissionis, & reverentiæ sensus concipere. Ita tamen, ut post pia id genus necessariæ humilitatis exercitia ad amicam, atque hilarem cum DEO consuetudinem redeat: & hac quidem, quasi cibatu ad quotidianam animi refectionem; illis verò ceu pharmacis ad extraordinarias opportunitates utatur.

CAPUT II.

Ad prædictam cum DEO agendi rationem opus esse, ut genuina de illo species in mente formetur, nonnullis inde plantasiis, & commentis exclusis, quàm à propria illius benignitate abhorrentibus, tam nostri erga illum amoris suavitati contrarius.

Jure queritur Clemens Alexandrinus (L. 7. Strom. c. 2.) non satis esse hominibus, si DEum imaginentur, & pingant, quales